

Huvudman

Stockholms kommun
kommunstyrelsen@stockholm.se

Beslut

Datum 2026-03-26
Dnr SI 2026:597
Sida **1 (5)**

Ärendet

Tillsyn av Komvux Skärholmen, svenska för invandrare (sfi) i Stockholms kommun

Beslut

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Komvux Skärholmen sfi, Stockholms kommun avseende brist rörande lärare. Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas. Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Komvux Skärholmen sfi i Stockholms kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Komvux Skärholmen sfi, följer gällande bestämmelser om lärare och utbildningens innehåll och omfattning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 5 och 9 mars 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat individuella studieplaner, systematiskt kvalitetsarbete och annonser om lärartjänster. lärarannonser. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av inkommen dokumentation och i intervju med rektorn framkommer att alla lärare utom en är legitimerade och behöriga att undervisa i sfi. Den olegitimerade läraren har läst svenska som andraspråk med didaktisk inriktning, 75 högskolepoäng, och studerar nu för att få lärarlegitimation. I intervju med rektorn framgår att läraren kommer bli klar med lärarutbildning under hösten 2026.

Huvudmannen har i en komplettering den 13 mars 2026 uppgett att läraren har lång erfarenhet av att arbeta som sfi-lärare och har varit anställd som sfi-lärare under många år. Vidare uppger huvudmannen att rektorn utifrån arbetsfördelning och arbetsbelastning för sin personal gjort bedömning att använda den olegitimerade läraren för vissa undervisningsgrupper.

Av utredningen och i intervju med rektorn framkommer att inga rekryteringsförsök har gjorts för att hitta en legitimerad och behörig lärare i sfi under det senaste året.

Vidare framgår det i informationsinhämtningen att den olegitimerade läraren är tillsvidareanställd hos kommunen sedan 2006.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder (2 kap. 18 § skollagen).

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskolelärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. En person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en

lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165, s. 262, 269, 649 och 653).

Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det. Finns det ingen sådan person inom huvudmannens organisation bör huvudmannen göra ansträngningar för att rekrytera en legitimerad och behörig lärare. Visar det sig sedan saknas sökande med legitimation och rätt behörighet får en annan lärare tillfälligt bedriva undervisningen (prop. 2010/11:20 s. 84 f).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Stockholms kommun inte fullföljer sin skyldighet att säkerställa att eleverna vid Komvux Skärholmen sfi ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare och att endast den som har legitimation anställs som lärare utan tidsbegränsning.

Av utredningen framgår att det finns en olegitimerad och obehörig lärare som undervisar i kurser inom sfi. Huvudregeln i skollagen innebär att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Av både lag och förarbeten framgår att användande av lärare utan legitimation och utan rätt behörighet endast ska ske undantagsvis och under en begränsad tid. Av förarbetena framgår vidare att huvudmannen är skyldig att försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som ska bedrivas. Härvid ingår att dels försöka rekrytera behöriga lärare, dels att vid tjänstefördelning av befintlig personal planera så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt får undervisning av lärare med behörighet för aktuella ämnen och årskurser.

Huvudmannen har uppgett att det visserligen finns legitimerade och behöriga lärare inom huvudmannens organisation men att rektorn med hänsyn till arbetsfördelning och arbetsbelastning för sin personal gjort bedömningen att använda en olegitimerad lärare för vissa undervisningsgrupper. Huvudmannen har dock inte försökt rekrytera legitimerade och behöriga lärare till undervisningen i sfi det senaste året trots att det finns en olegitimerad lärare. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att det är en brist att huvudmannen inte sett till att undervisningen i sfi bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Av utredningen framgår vidare att läraren som saknar lärarlegitimation är anställd utan tidsbegränsning. Enligt skollagen får endast den som har legitimation anställas som lärare utan tidsbegränsning. Skolinspektionen bedömer därmed att det är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Stockholm kommuns verksamhet Komvux Skärholmen, svenska för invandrare (sfi) uppfyller inte författningarnas krav vad gäller lärare.

Utredningen visar att läraren som saknar behörighet och legitimation att undervisa på sfi har erfarenhet och varit anställd som sfi-lärare under en längre tid. Läraren studerar samtidigt för att lärarlegitimation och kommer bli klar med lärarutbildning under hösten 2026. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att det finns särskilda skäl avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Utbildningen i svenska för invandrare omfattar kursplanens syfte, mål och karaktär

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever och lärare berättar i intervju att eleverna får arbeta med hörförståelse bland annat genom att lyssna på inspelade samtal, nyheter och "sfi-podden".

Vidare uppger elever och lärare att eleverna övar på att tala svenska på lektionerna och en gång i veckan samtalar med pensionärer när de besöker skolan. Utöver det övar eleverna med att prata med i grupp och förklara olika saker för varandra. Eleverna berättar vidare att de utvecklar sin kommunikativa språkförmåga genom att de regelbundet lär sig nya ord. Lärarna uppger i intervju att eleverna får arbeta med avkodning och ljuda ihop bokstäver. Lärarna berättar vidare att eleverna tränar på muntlig interaktion.

Elever och lärare beskriver även att eleverna regelbundet övar på att skriva, exempelvis personligt brev eller vad eleverna har gjort under sin fritid, om sin familj eller hur de bor. Lärarna säger vidare att eleverna skriver i grupp, i par och enskilt. Eleverna uppger även att läraren pratar om att man skriver olika beroende på vem man skriver till. Elever och lärare uppger i intervju att eleverna läser mycket, exempelvis om hälsa, boende och fritid.

Elever och lärare berättar att elever som läser nivå C och D pratar om saker som sker i samhället och om nyheter. I klassrummet pratar de om vardagliga saker såsom exempelvis om hur ett utvecklingssamtal på en

förskola eller skola går till. Vidare berättar både elever och lärare att de under lektionerna pratar om studier och arbete och jämför med hur det är i elevernas hemländer. Minst en gång i veckan använder eleverna olika digitala verktyg såsom surfplatta eller dator vilket har utvecklat elevernas förmåga att använda digitala verktyg.

I intervju med rektorn bekräftar hon vad elever och lärare har sagt.

Rättslig reglering

För kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare ska det finnas en kursplan. Den ska ge utrymme för läraren och eleverna att själva planera undervisningen. Av kursplanen ska betygskriterierna för varje kurs framgå (2 kap. 12 § förordning om vuxenutbildning).

I kursplanen för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare framgår bland annat utbildningens syfte samt utbildningens mål och karaktär (Skolverket föreskrifter SKOLFS 2017:91).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Tonny Johansson

Beslutsfattare

Signerat av: Tonny Johansson

X Helena Maslov

Föredragande

Signerat av: Helena Maslov

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Carl Bexell medverkat.